

DE SYGE

Sygeliggjort seksualitet

For en del af de mennesker, der blev anbragt i åndssvageforsorgen eller indlagt på sindssygehospitalet, spillede deres seksualitet en vigtig rolle. Frem til 1960'erne var seksualnormerne meget snævre og kønsspecifikke. For kvinder var seksualiteten generelt forbundet med fordømmelse og skam. Både omgivelserne og samfundet tog afstand fra piger og kvinder, der gav udtryk for deres seksualitet, og der skulle ikke meget til for at blive opfattet som "løsagtig" eller "usædelig". Kun inden for ægteskabet var sex accepteret. Den kvindelige seksualitet var desuden meget tabubelagt. Skræmmebilleder om kønssygdomme og den ulykke, der var forbundet med at blive gravid, fyldte mere end oplysning og uddannelse. En videnskabelig undersøgelse fra 1953 viste fx, at en fjerdedel af unge kvinders viden om sex hovedsageligt stammede fra at have set dyr parre sig, mens halvdelen havde følt sig "stærkt presset" til at have deres første samleje.

Videnskaben bekræftede samfundets normer. I 1800-tallet var det dominerende videnskabelige synspunkt, at kvinder slet ikke havde en seksualitet, og selvom det blev anerkendt fra begyndelsen af 1900-tallet, blev den kvindelige seksualitet fortsat opfattet som passiv eller "slumrende". Også psykiatrien bidrog til de snævre seksualnormer. Psykiaterne knyttede "seksuelle abnormiteter" som fx overdreven onani eller hyperseksualitet til psykiatriske diagnoser, særligt psykopati. I 1936 konkluderede lægen Tage Kemp i en stor undersøgelse af prostituerede, at 70 procent af dem var "psykisk abnorme" og 22,5 procent kunne betegnes psykopater.

Kvindeanstalten på Sprogø var det sted, hvor sygeliggørelsen af den kvindelige seksualitet kom tydeligst til udtryk. Ifølge lederen af De Kellerske Anstalter og initiativtageren til Sprogø-anstaltens oprettelse, var målgruppen unge kvinder, der "uden ansvarsfølelse" indgik "seksuelle forhold, (...) der hensynsløst [spredte] kønssygdomme eller [blev] det moderlige ophav til en ny generation af undermålere (...)". Ifølge en senere opgørelse var "usædelighed" blandt årsagerne til næsten alle Sprogø-kvindernes anbringelse. For de fleste var usædeligheden defineret ved, at de havde "givet sig hen til et flertal af mænd (...)", som overlægen bag opgørelsen formulerede det.

Mændenes seksualitet var generelt mere accepteret, men kun når den rettede sig mod kvinder. Homoseksualitet derimod blev betragtet som en psykisk sygdom. Ligesom mange "usædelige" og "hyperseksuelle" kvinder kom til Sprogø, var der en del homoseksuelle mænd på anstalten på Livø. I begyndelsen af 1900-tallet var det kriminelt at udleve sin homoseksualitet, og selvom det fra 1930 ikke længere var strafbart, blev der samtidig indført en lov, som gav mulighed for at "behandle" homoseksuelle med kastaktion. En læge, der havde specialiseret sig i behandlingen af homoseksuelle mænd, forsøgte sig blandt andet med transplantation af testikler.

Homoseksualitet blev heller ikke generelt accepteret af danskerne. Da analyseinstituttet Gallup i 1962 spurgte et repræsentativt udsnit af befolkningen om en homoseksuel mand måtte arbejde som lærer, svarede 65 procent nej. Med ungdomsoprøret i slutningen af 1960'erne fik homoseksuelle mænd og kvinder

DE SYGE ©FORLAGET COLUMBUS

MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

DE SYGE

en samlet stemme og større accept, men først i 1981 blev sammenhængen mellem homoseksualitet og psykisk sygdom officielt ophævet.